

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J. B.  
przeciwko F. S.A. w W., N. spółce z o.o. w W. i T. S.  
o ochronę dóbr osobistych,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 29 stycznia 2020 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza na rzecz powoda od pozwanego T. S. kwotę 1260 (jeden tysiąc dwieście sześćdziesiąt) zł, a od pozwanych F. S.A. w W. i N. sp. z o.o. w W. kwoty po 810 (osiemset dziesięć) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanych: N. sp. z o.o. w W., F. S.A. w W. i T. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 stycznia 2020 r., sygn. akt V ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparli na przesłankach uregulowanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane

w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatrują w konieczności wyjaśnienia, czy sam wydzwitek tekstu prasowego, nawet jeśli nie postawiono w nim zarzutów odnośnie do postępowania osoby, która zwraca się o ochronę z art. 24 § 1 k.c., ani też nie zawiera przedmiotowy tekst żadnych sugestii mogących wskazywać na istnienie takich zarzutów, zasługuje na udzielenie przez sąd takiej właśnie ochrony.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Potrzebę wykładni skarżący wiążą z przepisami art. 23 i 24 k.c., tj. czy dają one możliwość interpretowania z tekstu jego wydzwiku i udzielania na tej podstawie ochrony prawnej, a jeśli tak, to czy ten wydzwitek powinien mieć charakter obiektywny.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zostało już dostatecznie wyjaśnione, że dla oceny, czy określona wypowiedź narusza dobro osobiste, decydujące znaczenie ma obiektywny miernik w postaci opinii przeciętnej, rozsądnie i uczciwie myślącej osoby, a nie subiektywny odbiór osoby żądającej ochrony (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 1989 r., I CR 143/89, OSP 1990, nr 9, poz. 330; z dnia 4 kwietnia

2001 r., III CKN 323/00, nie publ.; z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 121; z dnia 18 czerwca 2009 r., II CK 58/09, nie publ.; z dnia 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 37; z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 109/11, OSNC 2012, nr 10, poz. 119; z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 94; z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CSK 470/14, nie publ.; z dnia 10 sierpnia 2017 r., I CSK 21/17, nie publ.). Stosując ten miernik, sąd nie bada rzeczywistej reakcji społecznej, lecz ocenia, czy wypowiedź mogła stać się podstawą negatywnych ocen i odczuć u przeciętnego, rozsądnie postępującego człowieka (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CK 58/09, nie publ.; z dnia 29 października 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD, nr B, s. 37, z dnia 18 czerwca 2009 r., II CK 58/09, nie publ.; z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 94).

Krytyczne wypowiedzi ocenne, jak również wypowiedzi o mieszanym charakterze, tj. o elementach zarówno ocennych, jak i zawierających twierdzenia co do faktów, mogą być postrzegane jako rzetelne tylko wtedy, gdy były oparte na wystarczającej podstawie faktycznej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2009 r., I CSK 346/08, OSNC2010, nr 3, poz. 48; z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 217/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 94; z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 393/10, nie publ.; z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7 - 8, poz. 94; z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 557/14, nie publ.; z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 715/15, nie publ.; z dnia 30 czerwca 2017 r., I CSK 621/16, nie publ. oraz wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 27 lutego 2001 r. w sprawie nr 26958/95 Jerusalem przeciwko Austrii, z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie nr 49017/99 Pedersen i Baadsgaard przeciwko Danii, z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie nr 18235/02 Dąbrowski przeciwko Polsce, z dnia 18 września 2012 r. w sprawie nr 39660/07 Lewandowska-Malec przeciwko Polsce). Dotyczy to także sytuacji, w których oceny zawierają w sobie sugestię co do zniesławiających, a nadających się do ustalenia, faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 94 oraz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 października 2014 r. w sprawie nr 54125/10 Erla Hlynisdottir przeciwko Islandii). Należy też uwzględnić cały kontekstu wypowiedzi (zob. wyroki Sądu Najwyższego:

z dnia 16 stycznia 1976 r., II CR 692/75, OSNCP 1976, nr 11, poz. 251, z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CSK 470/14, nie publ., z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 715/15, nie publ., a także wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 października 2014 r. w sprawie nr 54125/10 Erla Hlynisdottir przeciwko Islandii). Oceny dotyczące zindywidualizowanych osób powinny być formułowane powściągliwie, przy uwzględnieniu tzw. dostatecznej podstawy faktycznej, która stanowi zasadniczy punkt odniesienia prezentowanego osądu ocennego pozwalającego na jego obiektywną weryfikację (por. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 czerwca 2003 r. w sprawie Petersem i Baaugard przeciwko Danii z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie Griiner Klub im. Rathaus przeciwko Austrii oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2003 r. IV CKN 1901/00, BSN 2003, nr 10, s. 9, z dnia 24 lutego 2004 r., III CK 329/02, OSNC 2005, nr 3, poz. 45, z dnia 23 września 2009 r., I CSK 346/08, OSNC 2010, nr 3, poz. 48).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje też podstaw do uznania skargi kasacyjnej za oczywiście zasadną.

Sąd drugiej instancji dokonując oceny treści i wyrazu artykułów prasowych stwierdził, że stronie pozwanej chodziło o takie opisanie udziału powoda J. K. B. w zakupie apartamentu od spółki powiązanej z kapitałem państwowym, aby czytelnik odniósł uzasadnione wrażenie, że było to działanie podejrzanе, oparte o powiązania osobowe związane z pełnionymi przez powoda funkcjami, w tym związanymi z ekipą rządową D. T. i jej wpływami na działania spółek z kapitałem państwowym. Tak założony cel, w ocenie Sądu Apelacyjnego, został osiągnięty treścią obu artykułów prasowych, pomimo nie postawienia powodowi wprost ani poprzez jasną sugestię zarzutu naruszenia prawa. Jednak Sąd stwierdził, że ogólny wydźwięk obu tych artykułów był dla powoda krytyczny, pejoratywny, nawet w zakresie wzmianki o nabyciu w sąsiedztwie lokali przez osoby powiązane z mafią, związki z którą nie zostały też przypisane powodowi ponad relację sąsiedztwa. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że wydźwięk ten naruszał dobre imię powoda.

Przewidziana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy

oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398<sup>21</sup> k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 5 w zw. z § 8 ust. pkt 2 oraz ust. 2 oraz § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

Zważywszy na charakter odpowiedzialności dziennikarza, redaktora naczelnego i wydawcy za naruszenie dóbr osobistych, tj. samodzielny w odniesieniu do roszczeń niemajątkowych i solidarny w przypadku roszczenia pieniężnego należało przyjąć odrębnie stawkę wynagrodzenia za wynik sporu co do roszczenia niemajątkowego (po 360 zł), natomiast stawkę minimalną ustaloną od wartości przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do roszczenia majątkowego podzielono, mając na względzie okoliczność, iż pozwany T. S. ponosi solidarną odpowiedzialność w zakresie kwoty 20 000 zł (zadośćuczynienie pieniężne), natomiast pozostali pozwani odpowiadają solidarnie w zakresie kwot po 10 000 zł (zob. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r., III CZP 130/06,

OSNC 2008, nr 1, poz. 1). W odniesieniu do pkt XIV i XV (k. 245/2) wyroku Sądu Okręgowego apelacja pozwanych została oddalona. Minimalna stawka w postępowaniu kasacyjnym przy kwocie 20 000 zł, która stanowi górną granicę odpowiedzialności pozwanych wynosi 1 800 zł, z czego na pozwanego T.S. przypada połowa, zaś na pozostałych pozwanych po 450 zł. Ostatecznie na rzecz powoda od pozwanego T.S. należało zasądzić kwotę 1260 zł (360+900), a od pozostałych pozwanych kwoty po 810 zł (360+450).